

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2024-04-09
Besvaras senast
2024-04-23

Till statsrådet Johan Forssell (M)

2023/24:681 Stöd till civilsamhället

Regeringen har tillsammans med Sverigedemokraterna både sänkt och lagt om svenskt bistånd. Den 15 februari meddelade Sida att de planerar att säga upp avtalen med en lång rad organisationer som bedriver bistånd till civilsamhället.

V-Dem 2024 konstaterar att den demokratiska utvecklingen i världen går åt helt fel håll. Hela 71 procent av världens befolkning lever nu i icke-demokratiska länder. De demokratiska framstegen i världen har spolats tillbaka flera decennier. I den repressiva utvecklingen märks bland annat angrepp på civilsamhället. Ett verktyg är till exempel inskränkt finansiering för organisationer. Det gör att det svenska civilsamhället kan spela en avgörande roll för den demokratiska utvecklingen i världen. Dessvärre går regeringens politik i direkt motsatt riktning.

Jag måste erkänna att regeringen är duktig på att nämna vikten av demokrati och mänskliga rättigheter i biståndet. Den 5 mars debatterade jag och Johan Forssell i riksdagen om fackliga rättigheter och svenskt bistånd, med anledning av en interpellation från mig (2023/24:419). Forssell var då mycket tydlig med att respekt för de mänskliga fri- och rättigheterna är grundläggande för svensk utrikespolitik och en självklar utgångspunkt i regeringens handels- och biståndspolitik. I regeringens reformagenda för biståndet går också att läsa att en av de tematiska prioriteringarna just är att öka stödet till civilsamhället och försvarare av mänskliga fri- och rättigheter och demokrati.

Men om regeringen är duktig på att komma ihåg att nämna vissa viktiga värdeord i sina dokument är det värre med utförandet. Det går inte att som regeringen gör slå fast att civilsamhället är en viktig aktör och samtidigt dra ned pengarna till detsamma. Det tycks som om regeringen inte ser den självklara kopplingen mellan civilsamhället i Sverige och i mottagarländerna.

Ett exempel är hur biståndet till Kambodja redan dragits in, ett land där civilsamhället upplever ett allt hårdare tryck från den auktoritära regeringen. Detta trots att Expertgruppen för biståndsanalys (Eba) visar att det svenska stödet har främjat en demokratisk utveckling i landet och rekommenderar ett fortsatt bistånd.

Regeringen har som målsättning att kapa kostnaderna för det bistånd som går till svenska civilsamhälleliga organisationer. Nu meddelar alltså Sida att de

pågående avtalen ska avslutas redan den 1 januari nästa år.

Exempel på organisationer som drabbas är Union to Union, RFSU, Naturskyddsföreningen, Rädda Barnen och Act Svenska kyrkan. Ett indraget stöd till organisationerna är ett direkt slag mot civilsamhället i mottagarländerna. Förutsättningarna för att söka nya pengar från myndigheten är ännu inte utarbetade.

Dessutom innebär regeringens nya strategi för utvecklingsarbete med det civila samhället för 2024 ett ökat egenfinansieringskrav. För små organisationer innebär detta en dubbling redan i år och en tredubbling från och med nästa år. Det riskerar att slå ut möjligheterna till internationell samverkan för framför allt små biståndsorganisationer i det svenska civilsamhället och därmed ointetgöra viktiga projekt i utvecklingsländerna. Små civilsamhällesorganisationer tillför ett betydande mervärde till svensk internationell samverkan. Dels genom sina långa och upparbetade relationer och sin särskilda expertis, dels genom unika möjligheter att nå särskilda grupper.

Det är helt enkelt svårt att se på vilket sätt regeringens politik faktiskt bidrar till den utveckling man säger sig vilja se.

Med anledning av vad som anförts ovan vill jag fråga statsrådet Johan Forssell:

1. Är det statsrådets uppfattning att det finns en målkonflikt mellan ambitionen att sänka kostnaderna för det bistånd som går till civilsamhälleliga organisationer i Sverige och att samtidigt öka stödet till civilsamhället och försvarare av mänskliga fri- och rättigheter och demokrati i mottagarländerna, och i så fall avser statsrådet att vidta några åtgärder?
2. Har statsrådet tagit initiativ till en konsekvensanalys av hur neddragningen av bistånd som går till civilsamhällets organisationer påverkar mottagarnas förutsättningar att verka för mänskliga fri- och rättigheter och demokrati, och kan statsrådet i så fall redogöra för resultatet?
3. Har statsrådet tagit initiativ till en konsekvensanalys av hur kravet på ökad egenfinansiering kommer att påverka det svenska civilsamhällets

möjlighet till internationell samverkan och hur det i sin tur påverkar mottagarna, och kan statsrådet i så fall redogöra för utfallet av analysen?

4. Avser statsrådet att, inom sitt ansvarsområde, stärka dialogen med civilsamhället, och i så fall på vilket sätt?

.....

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Överlämnas enligt uppdrag

Rebecca Heinemann